

Wartość informacji w systemie informacyjnym w ocenie jej jakości

Adam Czerwiński

Zakład Ekonomiki Informacji, Wydział Ekonomiczny Uniwersytet Opolski,
POLSKA, Opole, ul. Ozimska 46a
E-mail: adam.czerwinski@uni.opole.pl

This document describes the value of information in the information system in the assessment of its quality.

Słowa kluczowe – informacja, jakość, systemy informacyjne, sieci społecznościowe.

Ocena jakości informacji we współczesnych systemach informacyjnych, zwłaszcza tych działających w Internecie, jest bezwzględnie konieczna z wielu powodów. Głównym z nich jest fakt, że zasoby informacji dostępne w internetowych systemach powiększają się w tempie wykładniczym i w takim samym tempie rośnie ilość informacji nieprzydatnych, złej jakości, stanowiących szum informacyjny. Informacje złej jakości, np. nieadekwatne, nieaktualne, niedokładne, niekompletne są w systemach informacyjnych bezużyteczne, gdyż nie mogą służyć do podejmowania bieżących decyzji biznesowych, nie mogą być włączane do zasobów informacyjnych różnych podmiotów tworząc struktury wiedzy, ani nie mogą być wykorzystywane do konsumpcji. Zła jakość informacji, oprócz zbędnych kosztów ekonomicznych, powoduje także powstanie nowych, niekorzystnych zjawisk społecznych w dziedzinie informacji, takich jak przeciążenie informacyjne i stres informacyjny.

Celem artykułu jest ustalenie, w jakim zakresie i w jaki sposób należy dokonywać ewaluacji wartości informacji dostępnej w systemie informacyjnym w ramach oceny jej jakości. Jakość informacji jest kategorią wielowymiarową i wymaga oceny bardzo wielu różnych atrybutów. Czy wśród konceptualnych modeli oceny jakości informacji są takie, które wymagają oceny wartości informacji? Z jakimi atrybutami jakości informacji jest powiązana jej wartość? Jakie są koncepcje oceny wartości informacji? Jak można w praktyce dokonać oceny wartości informacji w systemie informacyjnym? Czy ocena wartości informacji jest ważna w ramach oceny jakości informacji? Są to pytania, na które starano się udzielić odpowiedzi w artykule.

Na początku przedstawiono zagadnienie szacowania użytkowej wartości informacji zgromadzonej w systemie informacyjnym. Stwarza ono różnorodne problemy, które wynikają z unikalnej natury informacji. Przykładowo informacja należy do kategorii tzw. dóbr zawierzalnych. Dlatego jej wartość zależy od użytkownika, który ją odbiera i wykorzystuje, intencji, które nim kierują przy interpretacji informacji, od podejmowanych przez niego działań i osiągniętych wyników. Dodatkowo informacja nie zużywaną się w trakcie konsumpcji, powielania i przenoszenia. W konsekwencji ocena wartości informacji powinna uwzględniać także możliwość jej jednoczesnego wykorzystywania przez wielu użytkowników do rozwiązywania różnych zadań. Dalej pokazano, że wartość

informacji może być oceniana na czterech podstawach: rozwojowej, operacyjnej, rynkowej i informacyjnej. Na podstawie operacyjnej i rozwojowej oszacowanie wartości informacji może być z kolei dokonane na trzy różne sposoby wynikające z trzech odmiennych koncepcji, co prowadzi do wartości normatywnej, realistycznej i subiektywnej.

Następnie zaprezentowano pięć najczęściej cytowanych w literaturze koncepcji oraz modeli struktury kryteriów (cech) jakości informacji. Uwzględniają one w różnym zakresie konieczność dokonywania oceny wartości informacji oraz oddziaływanie innych kryteriów na tę ocenę. Na tej podstawie zestawiono różne sposoby ujęcia wartości informacji w strukturze zaprezentowanych modeli oraz narzędzia zastosowane do jej ewaluacji.

Stwierdzono, że w trzech z pięciu przebadanych modeli oceny jakości informacji uwzględniono kryterium wartości informacji jako element jej wielowymiarowej oceny. Umieszczenie wartości informacji w strukturze wymiarów jakości informacji jest jednak zróżnicowane, co wynika z dużej różnorodności tych wymiarów i rozważanych kategorii cech reprezentowanych w modelach. Najczęściej ocena wartości informacji jest powiązana z oceną jej kontekstowości. Wśród kryteriów podrzędnych podczas oceny wartości informacji wymienia się: nowość, zastosowanie i elastyczność, a także przydatność. Potwierdza to cechy przypisywane wartości informacji w literaturze, takie jak względność (cecha odnosząca się do zastosowania) i przemijanie (cecha odnosząca się do nowości). Jako metodę pomiaru wartości informacji w modelach proponuje się metodę sondażu. Nawiązuje to do subiektywnej koncepcji oceny tej wartości. Przedstawione w literaturze wyniki badań ankietowych wśród użytkowników portali bankowych dowodzą, że wartość informacji jest dla nich ważnym kryterium oceny jej jakości.

Bibliografia

1. Babik W., 2014, *Ekologia informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków;
2. Bovee M., Srivastava R.P., Mak B., *A conceptual framework and belief-function approach to assessing overall information quality*, *International journal of intelligent systems* 2003, vol. 18, no 1, s. 51-74.;
3. Calero C., Caro A., Piattini M., 2008, *An Applicable Data Quality Model for Web Portal Data Consumers*, *World Wide Web*, nr 11;
4. Caro A., Calero C., Caballero I., Piattini M., 2008, *A proposal for a set of attributes relevant for Web portal data quality*, *Software Quality Journal*, vol. 16;
5. Caro A., Calero C., Caballero I., Piattini M., 2006, *Defining a Data Quality Model for Web Portals*, [w:] *Web Information Systems - WISE 2006*, red. K. Aberer i in., LNCS 4255, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg;
6. Cramer M., *Measuring the value of information*, NCSA InfoWarCon 97, Sheraton Premier, Vienna, Virginia, <http://www.wias.nt/papers/infoval.html>, za: Stefanowicz B., 2008;
7. Cypryjański J., *Możliwości szacowania wartości informacji ex ante a funkcje informacji w organizacji*, http://www.swo.ae.katowice.pl/_pdf/217.pdf (dostęp: 22.06.2016);
8. Czerwiński A., Krzesaj M., 2014, *Wybrane zagadnienia oceny jakości systemu informacyjnego w sieci WWW*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole;
9. DeLone W.H., McLean E.R., 1992, *Information systems success: the quest for the dependent variable*, *Information Systems Research*, nr 3.